

Quickscan flora en fauna

Zomerhuizencomplex Diekendaal te Heijen

Gemeente Genneep

Quickscan flora en fauna

Zomerhuizencomplex Diekendaal te Heijen

Gemeente Genneep

Colofon

Datum:

07 oktober 2013

Projectgegevens:

Projectnummer 252595

Auteur(s):

L.C. Smitskamp

Projectleider:

H. Wenting

CROONEN ADVISEURS

ruimtelijke vormgeving & ordening

Postbus 435 – 5240 AK Rosmalen

T (073) 523 39 00 – F (073) 523 39 99

E info@croonen.nl – I www.croonenadviseurs.nl

Croonen Adviseurs is aangesloten bij
het Netwerk Groene Bureaus

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	2
1.3	Leeswijzer	2
2	Natuurwetgeving en -beleid	3
2.1	Algemeen	3
2.2	Ecologische Hoofdstructuur en Natuurbeschermingswetgebieden	3
2.3	Flora- en faunawet	3
3	Gebiedsbeschrijving	5
3.1	Huidige situatie	5
3.2	Toekomstige situatie	6
3.2.1	Te verwachten werkzaamheden en ingrepen	6
4	Methode	9
4.1	Bureaustudie	9
4.2	Terreinbezoek	10
5	Onderzoeksresultaten	11
5.1	Resultaten bureaustudie	11
5.1.1	Ligging EHS en beschermde gebieden	11
5.1.2	Voorkomen beschermde soorten Flora- en faunawet	13
5.2	Resultaten verkennend terreinbezoek	15
6	Toetsing aan de natuurwetgeving	19
6.1	Toetsing effect op beschermde gebieden	19
6.1.1	EHS	19
6.1.2	Natuurbeschermingswet 1998	19
6.2	Toetsing effect op beschermde soorten Flora- en faunawet	22
6.2.1	Effecten Tabel 2/3 soorten	22
6.2.2	Advies vervolgstappen	24
7	Conclusies en aanbevelingen	25
7.1	Conclusies	25
7.1.1	Beschermde natuurgebieden	25
7.1.2	Beschermde soorten	25
8	Bronnen	27
8.1	Boeken en rapporten	27
8.2	Websites	27

Bijlagen:

Bijlage 1: Ecologische Hoofdstructuur en Natuurbeschermingswet 1998

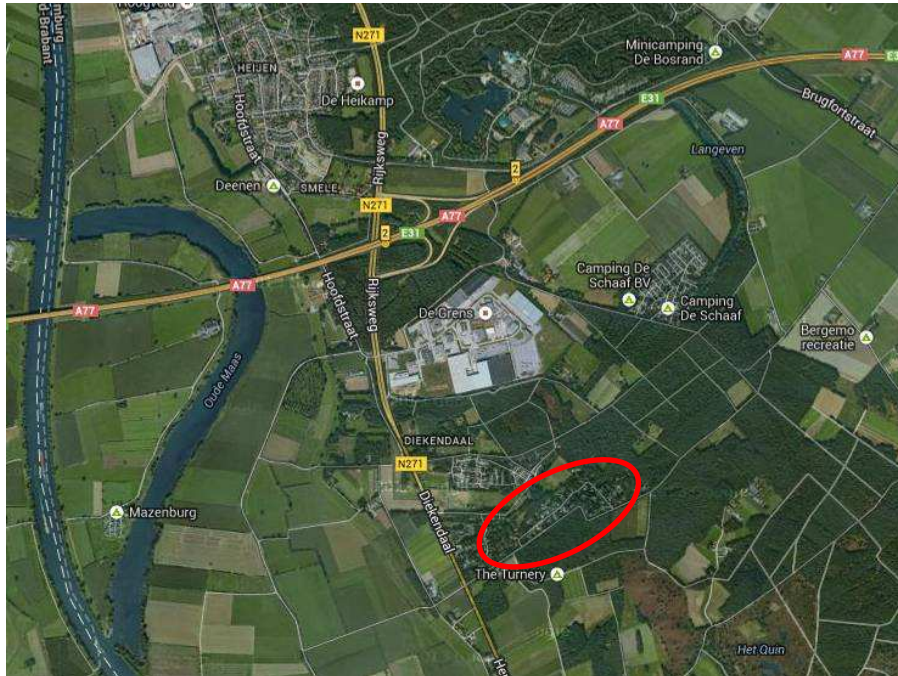
Bijlage 2: Flora- en faunawet

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Aanleiding voor dit verkennend onderzoek (quickscan) vormt de permanente bewoning van het zomerhuizencomplex Diekendaal te Heijen. De gemeenteraad van Gennep heeft een motie aangenomen om permanente bewoning van het zomerhuizencomplex Diekendaal in Heijen toe te staan. Het complex wordt al decennia permanent bewoond. De permanente bewoning is reeds opgenomen in het voorontwerpbestemmingsplan 'Reparatie- en veegbestemmingsplan Buitengebied'. Hierin ontbreekt echter een onderbouwing. Derhalve heeft de gemeente aan de eigenaren gevraagd een ruimtelijke onderbouwing op te stellen voor het toestaan van de permanente bewoning. In het kader van deze ruimtelijke onderbouwing wordt onderhavige quickscan uitgevoerd.

Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving, met name de Flora- en faunawet, EHS en de Natuurbeschermingswet 1998. Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving. Dit wordt gedaan op basis van een quickscan. In deze rapportage zijn de resultaten van de quickscan beschreven. In figuur 1 is de planlocatie ten opzichte van Heijen weergegeven.

Figuur 1. Globale ligging planlocatie (rood omcirkeld) ten opzichte van Heijen. Bron: Google maps.

1.2 Doel

In ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen, is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van voorliggende quickscan is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet, EHS en/of de Natuurbeschermingswet 1998 en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.3 Leeswijzer

In de inleiding wordt beschreven waarom deze quickscan is uitgevoerd en met welk doel. Vervolgens wordt in hoofdstuk twee algemene informatie verwoord over de natuurwetgeving, waaronder de Flora- en faunawet, EHS en de Natuurbeschermingswet 1998. In hoofdstuk drie wordt de huidige en toekomstige situatie van het plangebied beschreven en de ligging ten opzichte van de Ecologische hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswetgebieden (Natura 2000, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands). In hoofdstuk vier wordt de gebruikte methode voor de uitvoering van deze quickscan omschreven. In hoofdstuk vijf staan de resultaten van deze quickscan flora en fauna. Deze zijn onderverdeeld in de resultaten van de literatuurstudie en het terreinbezoek. In hoofdstuk zes worden de resultaten uit hoofdstuk vijf getoetst aan de Flora- en faunawet, EHS en Natuurbeschermingswet 1998. Hieruit komen conclusies en aanbevelingen voort, die worden omschreven in hoofdstuk zeven. Het laatste hoofdstuk geeft de gebruikte bronnen voor dit onderzoek weer. Achter dit hoofdstuk bevinden zich twee bijlagen, die algemene informatie verschaffen met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet.

2 Natuurwetgeving en -beleid

2.1 Algemeen

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een soortgericht spoor (Flora- en faunawet) en een gebiedsgericht spoor (Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998). De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en de EHS en Natuurbeschermingswet 1998 op de bescherming van gebieden. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

2.2 Ecologische Hoofdstructuur en Natuurbeschermingswetgebieden

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt en vastgelegd in de ruimtelijke verordening. Ruimtelijke plannen moeten hieraan worden getoetst. Natura 2000-gebieden, Beschermd Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de EHS en Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'Nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Ecologische Hoofdstructuur en de Natuurbeschermingswet wordt verwezen naar bijlage 1.

2.3 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet wordt verwezen naar bijlage 2.

3 Gebiedsbeschrijving

3.1 Huidige situatie

In het zuiden van de gemeente Gennep, in Heijen, ligt het zomerhuizencomplex Diekendaal. Op dit terrein, waar onderhavige quickscan betrekking op heeft, staan 98 huizen, waarvan het merendeel al jaren in gebruik is al permanente woning. Het complex heeft een recreatieve bestemming, permanente bewoning van de zomerhuizen is dan ook in strijd met het bestaande bestemmingsplan.

De gemeenteraad van Gennep heeft in juni 2013 een motie aangenomen om permanente bewoning van het zomerhuizencomplex Diekendaal in Heijen toe te staan. De raad overweegt dat permanente bewoning van het complex al decennialang een gegeven is en dat een gedoogconstructie geen oplossing biedt. De raad heeft daarom uitgesproken dat permanente bewoning van de op Diekendaal aanwezige recreatiewoningen formeel geregeld dient te worden in het bestemmingsplan 'Buitengebied Gennep'.

Het terrein Diekendaal ligt in een bosrijke omgeving. Het terrein zelf heeft een groene, parkachtige uitstraling. Er zijn geen voorzieningen aanwezig. De huizen zijn in privaat eigendom.

Ter verduidelijking is de ligging en begrenzing van het plangebied weergegeven op nevenstaande afbeeldingen. In figuur 2 is door middel van rode lijnen de afbakening van het plangebied weergegeven. In figuur 3 is door middel van foto's een impressie van het plangebied gegeven.

Figuur 2. Begrenzing plangebied (rood omlind en gearceerd. Bron: Planviewer.

Figuur 3. Impressie plangebied in een parkachtig landschap.

3.2 Toekomstige situatie

Het bestemmingsplan 'Buitengebied Gennepe' is door de raad van de gemeente Gennepe vastgesteld op 3 april 2012. Op 23 januari 2013 heeft de Afdeling Bestuursrecht spraak van de Raad van State uitspraak gedaan over het bestemmingsplan en is het bestemmingsplan op een aantal punten vernietigd. Daarnaast is er na de vaststelling van het plan een aantal omissies geconstateerd en was het wenselijk dat een aantal ontwikkelingen werden vastgelegd. De gemeente heeft daarom opdracht gegeven voor het opstellen van het bestemmingsplan 'Reparatie- en veegbestemmingsplan Buitengebied'. De motie van de gemeenteraad d.d. 17 juni 2013 inzake permanente bewoning Diekendaal is opgenomen in het voorontwerpbestemmingsplan 'Reparatie- en veegbestemmingsplan Buitengebied'.

In het voorontwerpbestemmingsplan 'Reparatie- en veegbestemmingsplan buitengebied' is echter nog geen ruimtelijke onderbouwing opgenomen voor het positief bestemmen van de permanente bewoning van de zomerhuizen in Diekendaal. Onderhavige quickscan vormt een onderdeel van deze ruimtelijke onderbouwing.

3.2.1 Te verwachten werkzaamheden en ingrepen

Voor de realisatie van het bestemmingsplan zullen geen ruimtelijke ontwikkelingen plaats vinden. Bij de omvorming van recreatief naar permanent wonen is de verwachting dat het gebied intensiever gebruikt zal worden.

Dit is echter al het geval, aangezien het merendeel (circa 70 %) van de zomerhuizen inmiddels al enige tijd (een aantal sinds de jaren tachtig) in gebruik is als permanente woning. In onderhavige quickscan zal uit worden gegaan van een volledige bezetting (100%).

4 Methode

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

- Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het project;
- Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

4.1 Bureaustudie

Bij de toetsing is alleen gekeken naar de streng beschermde (Tabel 3) en overig beschermde (Tabel 2) soorten uit de Flora- en faunawet. Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten) en moeten worden getoetst op voorkomen en effect. Treedt effect op of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet.

Algemene soorten (Tabel 1) zijn niet meegenomen in de toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit art. 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en mogelijk voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied. Aan de hand van deze informatie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen, gezien de habitatvoorkeur van de betreffende soorten. De bronnen die zijn geraadpleegd, zijn:

- www.waarneming.nl;
- www.telme.nl;
- Landelijke verspreidingsatlassen;
- Regionale verspreidingsatlassen.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ. Gekeken is naar de ligging van Natura 2000-gebieden ten opzichte van het plangebied en naar de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden. Afhankelijk van de instandhoudingsdoelstellingen kan het effect worden bepaald. Daarnaast is gebruik gemaakt van de kaarten op de website van de provincie Limburg (kaart EHS), om te bepalen of het plangebied overlapt of grenst aan EHS. Toetsing vindt plaats aan de hand van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS (Spelregels EHS).

Met behulp van landelijke verspreidingsatlassen is nagegaan of in het verleden zwaarder beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn niet bekend.

4.2 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemd bureaustudie is bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Op 24 september 2013 is een verkennend terreinbezoek aan het gebied afgelegd om te bepalen in hoeverre aan de hand van de soorten uit de bureaustudie en aan de hand van het voorkomen van geschikt habitat beschermde soorten kunnen voorkomen. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

Aan de hand van de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of een nader onderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

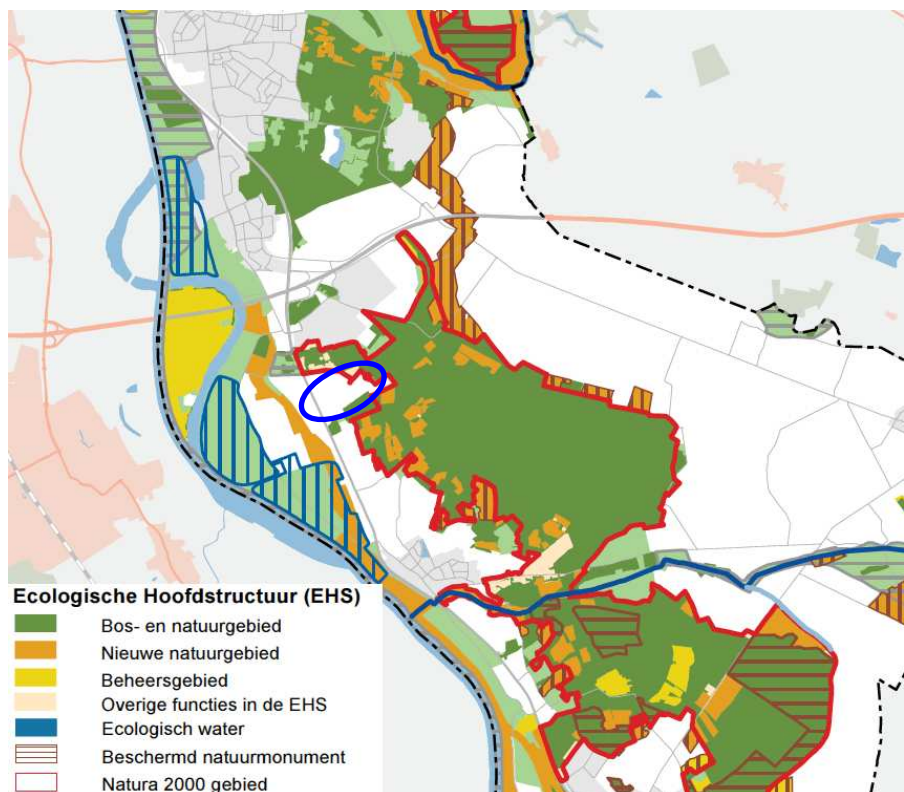
5 Onderzoekresultaten

5.1 Resultaten bureaustudie

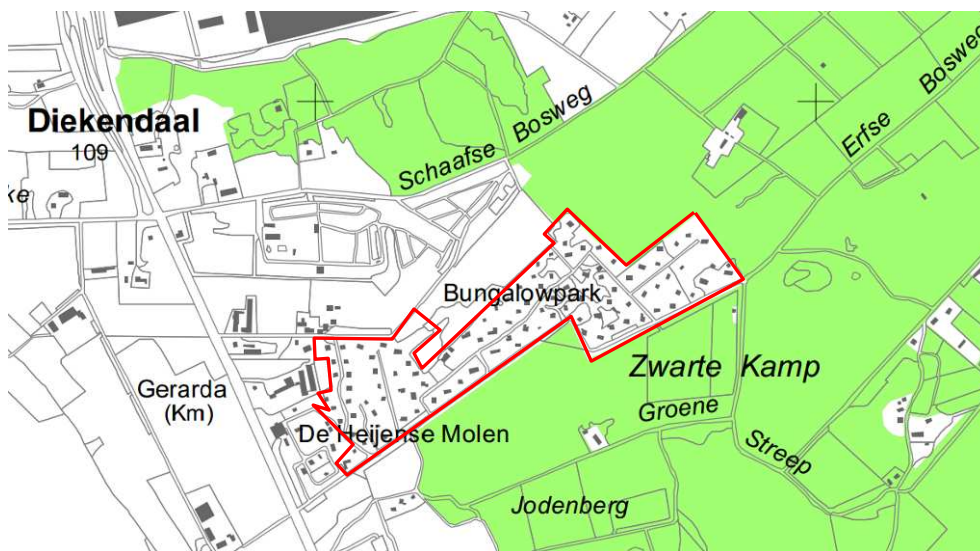
5.1.1 Ligging EHS en beschermde gebieden

Er bevindt zich geen EHS binnen het plangebied. De dichtstbijzijnde EHS is een groot natuurgebied en grenst direct aan het plangebied. Het EHS-gebied in de omgeving van het zomerhuizencomplex bestaat voornamelijk uit bosgebied en is in het Natuurbeheerplan van Limburg (2013) onder andere aangewezen als 'Droog bos met productie', 'Kruiden- en faunarijk grasland' en 'Dennen-, eiken- en beukenbos'. Op circa 500 meter ten zuiden van het plangebied ligt in het EHS-gebied een heideterrein. Deze is voornamelijk aangewezen als 'Droge heide', maar bevat ook delen die zijn aangewezen als 'Vochtige heide'.

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ('Maasduinen') ligt tegen het plangebied aan (figuur 4). In figuur 5 is de ligging van het plangebied naast het Natura 2000-gebied in meer detail weergegeven (Aanwijzingsbesluit Ministerie EZ, 2013). Vanwege de ligging van het plangebied grenzend aan het Natura 2000-gebied zijn in tabel 1 de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied weergegeven.

Figuur 4. Ligging plangebied (blauw omlijnd) t.o.v. EHS en Natura 2000. Bron: GisViewer Limburg.

Figuur 5. Ligging zomerhuizencomplex Diekendaal tegen het Natura 2000-gebied Maasduinen (groen gearceerd). Bron: Ministerie EZ, 2013.

Tabel 1. Instandhoudingdoelstellingen Natura 2000-gebied Maasduinen.

		SVI Lan- delijk	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Kernopgaven	
Habitattypen							
H2310	Stuifzandheiden met struikheide	--	>	>		6.08	6.09
H2330	Zandverstuivingen	--	>	>		6.08	6.09
H3130	Zwakgebufferde vennen	-	>	>			
H3160	Zure vennen	-	>	>		6.03,W	
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	>	>		6.05,W	6.09
H4030	Droge heiden		>	>			
H6120	*Stroomdalgraslanden	--	=	=			
H7110B	*Actieve hoogvenen (heideveentjes)	--	>	>		6.05,W	
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	-	=	=		6.05,W	
H91D0	*Hoogveenbossen	-	=	>			
H91E0C	*Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	-	=	=			
Habitatsoorten							
H1337	Bever	-	=	=	>		
H1831	Drijvende waterweegbree	-	=	=	=		

		SVI Landelijk	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Draagkracht aantal paren	Kernopgaven
Broedvogels						
A004	Dodaars	+	=	=	50	
A008	Geoorde fuut	+	=	=	7	
A224	Nachtzwaluw	-	=	=	30	6.08
A236	Zwarte Specht	+	=	=	35	
A246	Boomleeuwerik	+	=	=	100	
A249	Oeverzwaluw	+	=	=	120	
A276	Roodborsttapuit	+	=	=	85	
A338	Grauwe Klauwier	--	>	>	3	

Legenda	
W	Kernopgave met wateropgave
	Sense of urgency: beheeropgave
	Sense of urgency opgave m.b.t. watercondities
SVI landelijk	Landelijke Staat van Instandhouding (– zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig)
=	Behoudsdoelstelling
>	Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling
=(<)	Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft 'ten gunste van' formulering

Kernopgaven		
6.03	Zure vennen	Kwaliteitsverbetering van zure vennen H3160.
6.05	Natte heiden	Kwaliteitsverbetering en vergroting oppervlakte vochtige heiden H4010 en pioniervegetaties met snavelbiezen H7150 en actieve hoogvenen (heideveentjes) *H7110_B.
6.08	Structuurrijke droge heiden	Vergroting areaal stuifzandheiden met struikhei H2310, binnenlandse kraaiheibegroeiingen H2320, droge heiden H4030 en zandverstuivingen H2330 én verbeteren van de kwaliteit door vergroting van de variatie in structuur en ontwikkeling van geleidelijke overgangen met bos, mede t.b.v. vogelsoorten als duinpieper A255, korhoen A107, nachtzwaluw A224, draaihals A233 en tapuit A277.
6.09	Intern verbinden	Verbinden heide- en stuifzandencomplexen met oog op fauna.

5.1.2 Voorkomen beschermde soorten Flora- en faunawet

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die in en rond het plangebied voorkomen, is de landelijke databank voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl en waarneming.nl. Het invoerportaal waarneming.nl is een website waarop door vrijwilligers natuurwaarnemingen in Nederland worden verzameld. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere

Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen.

Volgens telmee.nl en waarneming.nl komen in het plangebied en omgeving soorten voor van diverse soortgroepen. Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van beschermde soorten is verkregen uit verschillende verspreidingsatlassen. Het betreft hier gegevens van de soortgroepen broedvogels (SOVON, 2002), zoogdieren (Limpen *et al.*, 2010), reptielen en amfibieën (www.RAVON) en insecten (www.Naturalis.nl\EIS).

Uit de landelijke en provinciale verspreidingsinformatie uit atlassen (5 x 5 kilometerhok) blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn aangetroffen. Dit betreft onderstaande zwaarder beschermde (tabel 2 en 3 Flora- en faunawet)soorten. Vogels zijn onderverdeeld in jaarrond beschermde soorten (categorie 1-4) en niet jaarrond beschermde soorten (categorie 5). Gekeken is naar de verspreiding van categorie 1-4 soorten en soorten van categorie 5 die mogelijk zeldzaam zijn in de omgeving van het plangebied.

– **Vogels**

Categorie 1-4 (jaarrond beschermd): buizerd, gierzwaluw, havik, huismus, roek en slechtvalk.

Categorie 5: geen soorten die in de omgeving zeldzaam zijn.

– **Zoogdieren**

Zwaarder beschermd: steenmarter, das, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis.

– **Reptielen/amfibieën**

Zwaarder beschermd: heikikker, poelkikker, vinpootsalamander, hazelworm en levendbarende hagedis.

– **Vlinders**

Zwaarder beschermd: geen.

– **Libellen**

Zwaarder beschermd: gevlekte witsnuitlibel.

– **Vissen**

Zwaarder beschermd: kleine modderkruiper.

– **Flora**

Zwaarder beschermd: klein glaskruid, klein zonnedaauw, lange ereprijs, rapunzelklokje, rietorchis, steenbreekvaren en wilde marjolein.

Uit andere soortgroepen zijn geen beschermde soorten zoals genoemd in tabellen 2 en 3 van de Flora- en faunawet aangetroffen.

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen.

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in (de omgeving van) het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied.

5.2 Resultaten verkennend terreinbezoek

Op 24 september 2013 bij 18°C en licht bewolkt weer is een eenmalig terreinbezoek aan het plangebied afgelegd door een ecooloog van Croonen Adviseurs. Naast directe waarnemingen kan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten in het plangebied.

Het plangebied bestaat uit een parkachtig bos met een verspreide ligging van de zomerhuizen en een dooradering van wegen. Deze wegen bieden al dan niet toegang voor gemotoriseerd verkeer. Het bos binnen het recreatiepark bestaat uit zowel loofbos als naaldbos. De percelen van de recreatieve woningen (in privaat eigendom) zijn in vele gevallen begrensd door hoge hagen.

In het plangebied zijn twee biotopen aanwezig: gebouwen en parkachtig bos.

Gebouwen

In het zomerhuizencomplex zijn 98 woningen aanwezig, die allen verschillend van bouw zijn. Zo zijn gebouwen aanwezig met meerdere bouwlagen en een schuin dak belegd met dakpannen en kleine huizen die slechts bestaan uit één woonlaag en een plat dak hebben. In figuur 6 is een impressie gegeven van de aanwezige gebouwen in het plangebied.

Figuur 6. Impressie gebouwen in het plangebied.

Gebouwen zijn in potentie een geschikt leef- en broedgebied voor o.a. vogels en zoogdieren (met name vleermuizen). Tijdens het terreinbezoek konden vanwege de beperkte toegang tot de zomerhuizen (allen in privaat eigendom), niet alle woningen nauwkeurig bekeken worden. Bij de woningen die wel bekeken konden worden, bieden in de meeste gevallen de dakpannen door de aanwezigheid van holtes, potentieel geschikte broed- en/of verblijfplaats voor gebouwbewonende vogelsoorten zoals de huismus. Tijdens het terreinbezoek zijn vele huismussen gehoord en zijn enkele in de dakgoot waargenomen (zie figuur 8, rechtsonder).

Gebouwen vormen in potentie geschikte verblijf- en rustplaatsen voor vleermuizen. In gebouwen vormen betimmeringen, kieren, gaten en spouwmuren een geschikte verblijfplaats voor vleermuizen. Spouwmuurgaten en betimmeringen bieden gebouwbewonende vleermuizen toegang tot de gebouwen of de vleermuizen verblijven achter deze elementen. Dergelijke elementen komen voor in de gebouwen (die bekeken konden worden) zodat verblijfplaatsen van vleermuizen mogelijk zijn in de gebouwen.

Parkachtig bos

Het zomerhuizencomplex ligt in een parkachtige omgeving; over het hele terrein zijn bomen, bosstroken en typische parkachtige elementen aanwezig (zoals hoge hagen en aangelegde paden). Sommige delen van het park zijn opener dan andere delen. De soorten bestaan onder andere uit eiken, esdoorn, berk, beuk, vlier, conifeer, lijsterbes, rododendron en ruigte kruiden als brandnetel. Naast deze soorten zijn in het park ook veel gecultiveerde soorten aanwezig.

De bomen langs de Erfsebosweg die het complex aan de zuidzijde begrenst, zijn in vergelijking met de bomen in het zomerhuizencomplex relatief jong en hebben een ondergroei van struiken en ruigtekruiden. In figuur 7 is een impressie gegeven van het parkachtig landschap waarin de zomerhuizen gelegen zijn.

Figuur 7. Impressie parkachtig landschap waarin de zomerhuizen gelegen zijn, met linksonder de Erfsebosweg die het plangebied aan de zuidzijde begrenst.

De bomen bieden een geschikt leef- en broedgebied voor o.a. vogels zoals de Turkse tortel, merel, groenling, kool- en pimpelmees en zoogdieren. De wat grotere bomen zijn tevens geschikt voor onder andere kraai, ekster en duiven. Vanwege de beperkte toegang tot de zomerhuisterreinen (allen in privaat eigendom) konden niet alle bomen bekeken worden op het voorkomen van nesten, gaten en/of hopen. In de bomen langs de begaanbare paden zijn geen gaten of hopen aangetroffen die duiden op het gebruik van deze bomen als verblijfplaats voor vleermuizen of vogels. Tevens zijn hier geen nesten aangetroffen van vogelsoorten die een vermelding kennen op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten". Aangezien het plangebied omsloten wordt door bosgebied kunnen de uit de bureaustudie potentieel verwachte soorten (buizerd, havik en roek) hier aanwezig zijn.

Op het zomerhuizerterrein komen ook veel zogeheten 'rommelhoekjes' voor bestaande uit stapels met stenen en/of hout. Dit biotoop en de ondergroei van de bomen vormt een geschikt leefgebied voor algemeen voorkomende zoogdieren zoals de bosmuis, rosse woelmuis en huisspitsmuis (o.a. www.zoogdieratlas.nl). Daarnaast kunnen de egel, steenmarter, wezel en hermelijn (telmee.nl) potentieel aanwezig zijn. Uit de bureaustudie is gebleken dat de das in de omgeving van het plangebied voorkomt.

De soort wordt echter niet verwacht in het plangebied door de continue verstoring en door de eisen die de soort aan zijn leefgebied stelt. Daarnaast biedt het plangebied geen geschikte locaties voor burchten.

De in de bureaustudie potentieel verwachte vleermuissoorten (gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis) kunnen (naast mogelijke verblijfplaatsen) het plangebied gebruiken om te foerageren.

De ondergroei van de bomen en de 'rommelhoekjes' vormen een geschikt landbiotoop voor algemene amfibieën, zoals de gewone pad en bruine kikker. De uit de bureaustudie verwachte poelkikker, hazelworm en levendbarende hagedis worden op basis van het aangetroffen biotoop met de continue verstoring en de eisen die de soorten aan hun biotoop stellen, niet verwacht. De uit de bureaustudie verwachte vinpootsalamander en heikikker kunnen mogelijk voorkomen in het plangebied aangezien zij hier een geschikter biotoop (vijvers en bosgebied) vinden dan voorgenoemde soorten.

Zoals beschreven onder paragraaf 5.1.2 maakt het plangebied slechts een klein deel uit van het (5x5) kilometerhok. Binnen deze kilometerhokken bevinden zich enkele natuurgebieden zoals het uitgestrekte Natura 2000-gebied Maasduinen. In dit gebied komen bovengenoemde soorten in een optimaal biotoop voor (waarneming.nl).

6 Toetsing aan de natuurwetgeving

6.1 Toetsing effect op beschermde gebieden

6.1.1 EHS

Voor wat betreft de EHS is er alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. De EHS kent geen vervolgstappen als gevolg van externe werking. Er bevindt zich geen EHS-gebied binnen het plangebied; er is van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake. De EHS grenst echter wel direct aan het plangebied.

Door het toestaan van permanente bewoning in het gebied is er mogelijk sprake van een intensivering van het gebruik van het terrein (met als gevolg mogelijke externe werking op EHS). Aangezien het EHS-gebied grotendeels overlapt met het Natura 2000-gebied, en de EHS zelf geen vervolgstappen kent als gevolg van externe werking, zal het effect van deze intensivering nader uitgewerkt worden in de volgende paragraaf (6.1.2. *Natuurbeschermingswet 1998*).

6.1.2 Natuurbeschermingswet 1998

Uit de bureaustudie blijkt dat het Natura 2000-gebied ('Maasduinen') het plangebied begrenst. Het plangebied ligt precies buiten het Natura 2000-gebied en wordt aan de zuid en oostzijde hierdoor begrenst (zie figuur 5).

Door de bestemming van het gebied als permanente bewoning is er mogelijk sprake van een intensiever gebruik van het terrein en daarbij mogelijk ook van de omgeving. Aan de hand van de effectenindicator op de website van het Ministerie van EZ is een afweging gemaakt welke effecten als gevolg van de terreinintensivering potentieel aan de orde kunnen zijn op het Natura 2000-gebied Maasduinen. Ruimtebeslag is daarbij niet van toepassing, aangezien in het plangebied geen ruimtelijke veranderingen plaatsvinden en het plangebied buiten het Natura 2000-gebied gelegen is. Derhalve is er enkel sprake van externe werking. Uit de analyse van de effectenindicator komen de volgende potentiële effecten naar voren:

- Verstoring door verkeer (auditieve verstoring);
- Verstoring door recreanten (auditieve en visuele verstoring en betreding);
- Verstoring door licht.

De potentiële effecten worden getoetst aan de instandhoudingdoelstellingen in het Natura 2000-gebied zoals weergegeven in Tabel 1 en worden hieronder uiteengezet.

Verstoring door verkeer (geluid)

Als gevolg van het toelaten van permanente bewoning in het plangebied neemt de kans op gemotoriseerd verkeer toe. Typische soorten van betreffende habitattypen van het Natura 2000-gebied kunnen hinder ondervinden door verstoring door geluid van het extra verkeer dat gegenereerd wordt door de bestemming van permanente bewoning.

Geluid is een belangrijke factor in de verstoring van fauna. De verstoring door geluid wordt beïnvloed door het achtergrondgeluid en de duur, frequentie en sterkte van de geluidsbron zelf. Geluidsbelasting kan leiden tot stress en/of vluchtgedrag van individuen. Dit kan vervolgens weer leiden tot het verlaten van het leefgebied of bijvoorbeeld een afname van het reproductieproces. In bepaalde gevallen kan ook gewenning optreden, in het bijzonder bij continu geluid. Met name zoogdieren en (broed)vogels kunnen (zeer) gevoelig zijn voor verstoring door geluid (Ministerie van EZ).

Aan de hand van de effectenindicator van het Ministerie van EZ blijkt dat met name de aangewezen (broed)vogels gevoelig zijn voor geluid. De mogelijke toename van geluid zal zich concentreren op de wegen waar gemotoriseerd verkeer mag rijden. Dit zal met name de Erfsebosweg (zuidzijde plangebied) betreffen die een doorgaande verbinding vormt met de omgeving. Verwacht wordt dat een eventuele toename aan verkeer zich van het park richting de N271 zal begeven (in zuidwestelijke richting).

In het grootste gedeelte van het plangebied mag maximaal 20 km/uur gereden worden en maximaal 30 km/uur op de Erfsebosweg. Daarnaast zijn de paden in het plangebied niet verhard zodat een dempend effect optreedt. Door deze factoren is de geluidsbelasting van verkeer beperkt.

De potentiële toename van verkeer zal zich aan de snelheidslimiet moeten houden en zal derhalve niet significant meer geluidbelasting opleveren dan in de huidige situatie aanwezig is.

In de huidige situatie zijn reeds verkeersbewegingen op de Erfsebosweg aanwezig, hierdoor is er mogelijk sprake van gewenning door vogelsoorten in de omgeving. Door het toestaan van permanente bewoning zal het verkeer niet leiden tot negatieve effecten op de directe omgeving. Dit heeft te maken met de verwachting dat de aanwijzing als permanente bewoning, in vergelijking met de huidige situatie, voor slechts een beperkte toename aan gemotoriseerd verkeer zal zorgen.

De uitstraling van geluid als gevolg van verkeer zal zich concentreren rondom de weg. Rondom de Erfsebosweg bevindt zich voor het grootste deel bos en/of een bosstrook. Door deze dichtheid aan bomen wordt de geluiduitstraling van de weg gedempt en zal het geluid minder ver reiken. Daarbij komt dat, de vogels die voor het Natura 2000-gebied zijn aangewezen (zoals dodaars, geoorde fuut, oeverzwaluw en grauwe klauwier), niet in de directe omgeving van het plangebied voorkomen en broeden (waarneming.nl, Concept Beheerplan).

Derhalve zijn negatieve effecten op (het broedsucces) van de soorten als gevolg van verkeer uitgesloten.

Verstoring door recreanten

Het toestaan van permanent bewonen in het plangebied kan potentieel leiden tot een toename van de recreatiedruk in het omliggende Natura 2000-gebied. Mogelijke effecten zijn (auditieve en visuele) verstoring van typische soorten die de habitattypen als leefgebied hebben en vertrapping door recreanten.

Wanneer uitgegaan wordt van een gemiddeld huishouden van 2,2 personen (CBS), kan een potentiële toename van circa 65 personen (30% van de gemiddelde bewoning van 98 woningen, uitgaande van huidige bezetting van 70%) worden verwacht.

Een eventuele toename aan recreatiedruk in het Natura 2000-gebied kan met name optreden in het deel dat het dichtsbij het plangebied gelegen is. In dit deel mag worden gewandeld op wegen en paden. Op veel plaatsen in het gebied lopen wandelpaden. Door deze dooradering van paden zullen de recreanten snel uitwaaiëren over het Natura 2000-gebied waardoor, gezien het geringe aantal, geen sprake is van een wezenlijk verschil met de huidige recreatiedruk.

De potentiële intensivering van het gebruik in het plangebied met circa 65 personen zal derhalve niet leiden tot een dusdanige toename of anders van gebruik van de bestaande paden, dat de beïnvloede zone rondom de paden groter wordt. Het is dan ook uitgesloten dat de typische soorten van de betreffende habitattypen uit het gebied zullen verdwijnen, ondanks een toename van het aantal recreanten. Ook (extra) vertrapping is daarmee uitgesloten.

Verstoring door licht

Een eventueel gevolg van het toestaan van permanent wonen is dat het plangebied jaarrond in gebruik genomen kan worden in tegenstelling tot de tijdelijke aanwijzing die het in het huidige situatie heeft. Een consequentie hiervan kan zijn dat met name in de dagen dat de lichturen korter worden, een toename van lichtverstoring optreedt. Dit geldt met name voor de periode buiten de momenteel toegestane periode en voor de randen van het plangebied waar de huizen potentieel licht kunnen uitstralen naar het Natura 2000-gebied. Dit betreft enkel de directe omgeving van het plangebied.

Lichtverstoring kan optreden indien kunstmatige lichtbronnen de gevoelige habitatsoorten bereiken van het Natura 2000-gebied. Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan daarnaast tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden, zoals vogels. Uit de effectenindicator van het Ministerie van EZ blijkt dat enkel de habitatsoort bever (gevoelig) en de broedvogel oeverzwaluw (zeer) gevoelig voor licht zijn. Deze soorten komen echter niet in de directe omgeving van het plangebied voor; de bever komt voor in de beekdalen en de oeverzwaluw bij het Reindersmeer en de Groeve Driessen (Concept Beheerplan, 2009). Effecten van licht op het Natura 2000-gebied zijn daardoor uitgesloten.

Op basis van bovenstaande zijn er geen negatieve effecten op het Natura 2000-gebied. Een nader onderzoek (Voortoets) vanuit de Natuurbeschermingswet 1998 is niet aan de orde.

6.2 Toetsing effect op beschermde soorten Flora- en faunawet

6.2.1 Effecten Tabel 2/3 soorten

Broedvogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Er is een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en bij verwijdering van de broedplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1-4-vogelsoorten (zie Bijlage 2). Tijdens het terreinbezoek zijn in de te onderzoeken bomen, geen sporen, nesten of braakballen aangetroffen van categorie 1-4-vogelsoorten.

Daarnaast zijn er categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste is op het plangebied niet van toepassing. Er zijn geen categorie 5 soorten te verwachten die zeldzaam zijn in de omgeving of onvoldoende nestgelegenheden hebben in de omgeving. Derhalve zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarronde bescherming rechtvaardigen.

Alle vogelnesten (ook die van categorie 5-vogelsoorten die geen jaarrond bescherming genieten) zijn beschermd tijdens het broedseizoen (globaal half maart tot juli).

In het plangebied vinden geen ruimtelijke ontwikkelingen plaats, derhalve is van ruimtebeslag en/of bomenkap geen sprake. Verstoring als gevolg van een intensivering van het plangebied wordt ook niet verwacht. Zo is de huismus een stadsvogel en gewend aan menselijke activiteiten. De soort is ondanks de aanwezigheid van afgelopen jaren met deels permanente bewoning aanwezig in het plangebied. Effecten op (algemene) broedvogels is hierdoor uitgesloten.

Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Bij het slopen van bebouwing en het kappen van vooral oudere bomen dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen. Gebouwbewoonde vleermuizen verblijven met name in spouwmuren, onder dakbetimmering, achter boeiborden of op zolders. Boombewoonende vleermuizen verblijven in gaten, holen of scheuren van voornamelijk grote bomen.

In het voorliggende plangebied zijn gebouwen aanwezig met daarin gaten, kieren en/of holten (bijvoorbeeld stootvoegen) die geschikt zijn voor vleermuizen.

Aangezien deze huizen behouden blijven bij het onderhavige plan zijn er voor vleermuizen geen negatieve effecten te verwachten.

Het plangebied is geschikt bevonden als foerageergebied. Aangezien op basis van het onderhavige plan geen ruimtelijke ontwikkelingen en/of kap van bomen plaatsvindt, verdwijnt geen foerageergebied en worden negatieve effecten op vleermuizen niet verwacht.

Ook verstoring als gevolg van een intensivering van het plangebied wordt niet verwacht op vleermuizen. De soort is actief tussen zonsondergang en zonsopgang en in de periode van april tot en met oktober. In de wintermaanden, wanneer door het toestaan van permanente bewoning meer verlichting kan optreden na zonsondergang, zijn de vleermuizen in winterslaap en ondervinden ze geen eventuele hinder van een toename in lichtverstoring. Daarnaast zijn de vleermuizen die in het plangebied verwacht worden, de gebouwbewonende soorten gewone dwergvleermuis en laatvlieger, soorten van het stedelijke gebied en minder gevoelig voor licht.

Overige zwaarder beschermde zoogdieren

Er zijn geen zwaarder beschermde zoogdieren aangetroffen in het plangebied. In het plangebied kan mogelijk de steenmarter voorkomen. Aangezien er geen ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden in het plangebied zijn effecten op de soort dan ook uitgesloten. Eventuele verstoring wordt door de beperkte intensivering uitgesloten.

Reptielen en amfibieën

Er zijn geen zwaarder beschermde amfibiesoorten aangetroffen in het plangebied. Hoewel uit de bureaustudie is gebleken dat enkele streng beschermde soorten in de omgeving van het plangebied voor komen, zijn er in het plangebied zelf geen waarnemingen bekend. Gezien de verspreiding van de tabel 2 en 3 soorten in de omgeving en hun habitateisen, worden de meesten ook niet verwacht in het plangebied. Echter de vinpootsalamander en de heikikker kunnen potentieel aanwezig zijn. De potentiële gebruikintensivering van het terrein zal niet leiden tot negatieve effecten op deze soorten aangezien de soorten reeds gewend zijn aan enige verstoring en de toename niet wezenlijk zal verschillen met de huidige situatie. In de omgeving (Natura 2000-gebied) ligt daarnaast optimaal habitat voor de soorten. Reptielen zijn niet aangetroffen in het plangebied en worden op basis van het aangetroffen biotoop ook niet verwacht. Effecten op deze soorten zijn dan ook uitgesloten.

Vissen

Vanwege het ontbreken van water in het plangebied zijn geen zwaarder beschermde vissoorten aangetroffen. Er wordt dan ook geen effect verwacht.

Planten

Het plangebied herbergt geen geschikt habitat of standplaatsfactoren voor de beschermde soorten die uit de bureaustudie naar voren komen. Effecten worden dan ook niet verwacht.

Vlinders

Er zijn geen beschermde vlindersoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt verder geen geschikt habitat voor de beschermde soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

Libellen

Er zijn geen beschermde libelsoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt verder geen geschikt habitat voor beschermde soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

6.2.2 Advies vervolgstappen

Op basis van de hierboven beschreven toetsing zijn geen vervolgstappen noodzakelijk.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

7.1.1 Beschermde natuurgebieden

Voor wat betreft de EHS is er alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen in de vorm van compensatie. In het plangebied is geen EHS-gebied aanwezig. Er komt wel EHS voor in de directe omgeving van het plangebied. Er is van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake. Er is daarom geen noodzaak voor een compensatieplan (EHS).

Er is een natuurgebied in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000-gebied) in de directe omgeving van het plangebied aanwezig; het Natura 2000-gebied 'Maasduinen'. Het toestaan van permanente bewoning in het zomerhuizencomplex zal echter niet leiden tot effecten op het Natura 2000-gebied, aangezien het (in vergelijking met de huidige bewoning) slechts een potentiële, beperkte toename betreft die, voor het Natura 2000-gebied, geen negatieve invloeden met zich meebrengt. De voor het Natura 2000-gebied aangewezen doelsoorten bevinden zich niet in de directe omgeving van het plangebied zodat eventueel optredende effecten, die enkel in de directe omgeving zouden kunnen optreden, hier geen invloed op hebben.

Hierdoor kunnen effecten op het Natura 2000-gebied 'Maasduinen' worden uitgesloten.

7.1.2 Beschermde soorten

Broedvogels, Tabel 2 en 3-soorten

In het plangebied worden enkele beschermde soorten verwacht en/of zijn aangetroffen, zoals de huismus (vogel met jaarrond beschermd nest), vleermuizen (Tabel 3), vinpootsalamander, heikikker en mogelijk de steenmarter (Tabel 2). Aangezien in het zomerhuizencomplex geen ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden, zijn effecten op eventueel voorkomende soorten uitgesloten. Ook verstoring als gevolg van de potentiële terreinintensivering wordt uitgesloten.

8 Bronnen

8.1 Boeken en rapporten

- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, (2006). *De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea)*. Nederlandse Fauna Deel 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey-Nederland. Leiden.
- Creemers, R.C.M. en Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie) (2009). *De Amfibieën en Reptielen van Nederland*. Nederlandse Fauna Deel 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- EIS-Nederland/De Vlinderstichting/Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (2007). *Waarnemingenverslag Dagvlinders, nachtvlinders en libellen*.
- Limpens, H., Regelink, J., en Koelman, R. (2010). *Vleermuizen en planologie*. Zoogdierverseniging, Arnhem.
- Provincie Limburg, 2009. Concept Beheerplan Natura 2000 Maasduinen.
- SOVON, 2002. *Atlas van de Nederlandse broedvogels*. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij/Naturalis/EIS – Nederland.

8.2 Websites

- www.vlinderstichting.nl
- www.bing.com/maps
- maps.google.nl
- www.minInv.nl
- www.ravon.nl
- www.sovon.nl
- www.waarneming.nl
- www.zoogdieratlas.nl

Bijlage 1

Ecologische Hoofdstructuur
Natuurbeschermingswet 1998

Ecologische Hoofdstructuur

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Ecologische Hoofdstructuur.

Algemeen Ecologische hoofdstructuur

De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Nederland.

In de EHS liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 ha. Ongeveer 45% van alle hectares EHS op het land is ook Natura 2000-gebied.

De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Netwerk van gebieden

De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

De EHS bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

De EHS is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn.

Natuurbeschermingswet 1998

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Natuurbeschermingswet.

Algemeen Natuurbeschermingswet

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen.

Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De bescherming van soorten is geregeld in de Flora- en faunawet.

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- beschermde natuurmonumenten;
- wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht.

Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik

Op 1 februari 2009 is de wet opnieuw gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaatshadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:

- verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde Natuurmonumenten

Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.

Bijlage 2

Flora- en faunawet

Flora- en faunawet

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Flora- en faunawet.

Algemeen Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode

Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.drloket.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing tabel 2 en 3

Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht.

Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan Dienst Regelingen door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Wanneer mitigerende maatregelen voldoende worden geacht om effect voorafgaand aan de ingreep te voorkomen, krijg u bericht terug in de vorm van een

‘positieve afwijzing’ van uw ontheffingsaanvraag. Dit betekent dat u uw werkzaamheden mag uitvoeren, mits zij precies volgens het mitigatieplan worden uitgevoerd. Op deze manier worden overtredingen van de Flora- en faunawet voorkomen. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijk belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekent dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit bete-

kent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij Dienst Regelingen voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrictlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij Dienst Regelingen van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Dienst Regelingen zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van

geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wanneer gesloopt of gekapt wordt zonder vervolgonderzoek te laten plaatsvinden, en er blijken beschermde soorten aanwezig te zijn, dan wordt de Flora- en faunawet overtreden. Dit is een economisch delict waar boetes aan verbonden zijn.

Onderzoek naar vleermuizen duurt ongeveer 6 maanden. Indien het onderzoek over de winterperiode heen getrokken moet worden, kan het langer duren. Onderzoek naar andere soortgroepen kan vaak sneller (met 1 of 2 bezoeken) afgerond worden. De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij Dienst Regelingen bedraagt doorgaans 6 weken tot 4 maanden.

Een vleermuisonderzoek is circa drie jaar geldig. Indien de werkzaamheden niet binnen drie jaar hebben plaatsgevonden, dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

Wabo

Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (voormalig Ministerie van LNV). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

De grootste veranderingen in het nieuwe systeem zijn dat:

- 1 het Ministerie van EZ geen direct contact meer met de aanvrager heeft;
- 2 de gemeente verantwoordelijk is voor toezicht en handhaving van de vvgb in de omgevingsvergunning.

Het doel van deze herstructurering is het versnellen en vergemakkelijken van de procedure.